

ASIAA TIETOSUOJASTA 1/2009

Yhteisötilaajan oikeus käsitellä tunnistamistietoja väärinkäytötapauksissa

Tietosuojavaltuutetun tehtävänä on antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa. Tämä esite sisältää käyttöönnne tietosuojavaltuutetun yleisohjausta otsikkoasiassa. Tutustu myös muihin julkaisuihimme ja kotisivuumme Internetissä.

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Albertinkatu 25 A
Puhelinvaihde
Neuvonta
Neuvonta-aika

Telefax

00180 Helsinki
010 36 66700
0100 86205 ja 010 36 16670
Ma-To klo 9 – 11 ja 13 – 15, Pe klo 9 – 12
Operaattoreiden puhelumaksut, kts. kotisivuumme
010 36 66735
www.tietosuoja.fi

SISÄLLYS:

1. Johdanto	3
2. Yleistä tunnistamistietojen käsittelystä.....	5
3. Yhteisötilaaja tunnistamistietojen käsittelijänä	6
4. Tunnistamistiedot osana väärinkäytösten havainnointia ja selvittämistä	7
4.1 Väärinkäytösten merkittävyys	7
4.2 Viimesijainen keino	9
4.3 Käsittelyoikeuden erityiset rajoitukset	10
5. Toimenpiteet ennen käsittelyä	11
5.1 Huolehtimisvelvollisuus.....	11
5.2 Suunnittelu- ja yhteistoimintavelvoite	13
5.3 Ennakkoilmoitus tietosuojavaltuutetulle	14
6. Automaattisen haun ja manuaalisen käsittelyn menettelytavat ja edellytykset	15
6.1 Automaattinen haku.....	15
6.2 Manuaalinen käsittely	15
6.3 Manuaalisen käsittelyn erityiset edellytykset.....	16
6.4 Selvitys manuaalisesta käsittelystä.....	17
7. Toimenpiteet käsittelyn jälkeen.....	19
7.1 Vuosittainen selvitys työntekijöiden edustajalle	19
7.2 Vuosi-ilmoitus tietosuojavaltuutetulle	19

1. Johdanto

Sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004, tästä eteenpäin SVTSL) 1.6.2009 voimaan tullut muutos (125/2009) tarkentaa *yhteisötilaajan* oikeutta käsitellä tunnistamistietoja väärinkäytötapauksissa. Yhteisötilaajat voivat lain 13 a – 13 k §:ssä säädetyin edellytyksin käsitellä tunnistamistietoja, kun kyse on maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön tai yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäisemisestä tai selvittämisestä. Näiden säännösten noudattamista valvoo tietosuojavaltuutettu.

Yhteisötilaaja ovat kaikki ne yritykset ja yhteisöt, jotka käsittelevät viestintäverkossaan käyttäjien luottamuksellisia viestejä, tunnistamistietoja tai paikkatietoja. Yhteisötilaaja voi olla esimerkiksi elinkeinonharjoittaja, osuuskunta, osakeyhdistys, yhdistys, yliopisto tai valtion virasto. Myös taloyhtiöiden yhteisliittymäjärjestelyt voivat olla yhteisötilaajia.

Tunnistamistietoja ovat kaikki viestintäpalvelun tilaajaan tai käyttäjään yhdistettävissä olevat tiedot, jotka ovat tarpeen viestien siirtämiseksi, jakelemiseksi tai tarjolla pitämiseksi. Tunnistamistietoihin voi kuulua tietoja, jotka viittaavat muun muassa viestinnän reititykseen, kestoon, ajankohtaan tai siirrettävän tiedon määrään, käytettyyn protokollaan, lähettäjän tai vastaanottajan päätelaitteen ominaisuuksiin tai sijaintiin, lähetettävään tai vastaanotettavaan verkkoon ja yhteyden alkuun, loppuun ja kestoon. Tunnistamistiedot voivat koskea myös muotoa, jossa viesti välitetään verkossa. Olennaista on, että näiden tietojen tulee olla yhdistettävissä tilaajaan (voi olla joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö) tai käyttäjänä olevaan luonnolliseen henkilöön.

Luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevat tunnistamistiedot ovat samanaikaisesti henkilötietoja, joiden käsittelyyn sovelletaan täydentävästi myös henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Yhteisötilaaja on käsittelemiensä tunnistamistietojen osalta velvollinen huolehtimaan rekisterinpitöön kuuluvista velvoitteista.

Käsittelyllä tarkoitetaan sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n 14 kohdan mukaan keräämistä, tallentamista, järjestämistä, käyttöä, siirtämistä, luovuttamista, säilyttämistä, muuttamista, yhdistämistä, suojaamista, poistamista, tuhoamista sekä muita vastaavia toimenpiteitä.

Tämän oppaan tarkoituksena on antaa yleiskäsitys yhteisötilaajan oikeudesta käsitellä tunnistamistietoja väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. Oppaan sisältö koostuu sähköisen viestinnän tietosuojalain lisäksi sen valmistelumateriaalista (hallituksen esitykset ja valiokuntien mietinnöt), tietosuojavaltuutetun ja viestintäviraston kannanotoista, sekä oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa esitetystä.

Opas sisältää ohjeita yhteisötilaajan asemassa olevan organisaation johdolle sekä ylläpidosta tai tietoturvallisuudesta vastaaville. Oppaan käyttäjän oletetaan tuntevan tietoturvallisuuden, riskien hallinnan ja hyvän tietojenkäsittelytavan peruskäsitteet ja toimintatavat. Oppaassa käytetään valtionhallinnon tietoturvallisuuden johtoryhmä VAHTIn¹ linjausten mukaisia määritelmiä tietoturvallisuuskäsitteille.

Tässä oppaassa ei käsitellä muiden viestin välittämiseen osallistuvien tahojen (teleyritykset tai lisäarvopalveluiden tarjoajat) lakisääteisiä tunnistamistietojen käsittelyoikeuksia. Opas ei myöskään ohjaa yhteisötilaajaa muiden sähköisen viestinnän tietosuojalain mukaisten käsittelyoikeuksien käytössä.² Näiden säännösten noudattamista valvoo viestintävirasto.

¹ VAHTI -julkaisut löytyvät verkko-osoitteesta www.vm.fi/vahti.

² Yhteisötilaaja saa tässä oppaassa esitellyn väärinkäytösten ehkäisemisen ja selvittämisen lisäksi käsitellä tunnistamistietoja seuraavissa sähköisen viestinnän tietosuojalaissa säädetyissä tarkoituksissa: palvelujen

Yhteisötilaajan tulee tunnistaa ja suunnitella toimintaansa liittyvät tunnistamistietojen käsittelytilanteet. Yksittäisen käsittelijän tulee ennen tunnistamistietojen käsittelyn aloittamista pystyä määrittämään käsittelyn tarkoitus voidakseen tietää kuinka laajasti tunnistamistietoja saa käsitellä. Yleisen huolellisuusvelvoitteen lisäksi (SVTSL 8.3 §) myös väärinkäytöstopauksissa tapahtuvalle tunnistamistietojen käsittelylle säädetyt erityiset ennakolliset velvoitteet ohjaavat yhteisötilaajaa suunnitelmallisuuteen.³

Esimerkiksi yhteisötilaajan oikeus käsitellä tunnistamistietoja sähköisen viestinnän tietoturvasta huolehtimiseksi (SVTSL 9 §) koskee vain yhteisötilaajan *omien* viestintäverkkojen, viestintäpalvelujen tai yhteisötilaajan käsittelemien tunnistamistietojen tietoturvaa tai käyttäjien viestintämahdollisuuksia *välittömästi* uhkaavia tilanteita. Lisäksi käsittelyoikeus on rajattu vain sellaisiin tunnistamistietoihin, jotka ovat tarpeen lain 20 §:ssä säädettyjen, tietoturvasta huolehtimisen kannalta välttämättömien toimenpiteiden suorittamiseksi tai niiden valmistelemiseksi.⁴

Sähköisen viestinnän tietoturvaa tai viestintämahdollisuuksia *välillisesti* uhkaavien tekojen tai tapahtumien ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi tarpeellinen tunnistamistietojen käsittely voi kuitenkin tulla kyseeseen myös sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a – 13 k §:ssä tarkoitettujen väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. Näiden tietoturvaa muuten uhkaavien väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi tapahtuvan tunnistamistietojen käsittelyn edellytysten täyttymisestä tulee kuitenkin huolehtia jäljempänä esitetyllä tavalla.

toteuttamiseksi, käyttämiseksi ja tietoturvasta huolehtimiseksi 19 - 20 §:n mukaisesti (9 §), laskutusta varten (10 §), viestintäverkkojen ja palveluiden teknistä kehittämistä varten (12 §), tilastollista analyysia varten (12 a §), sekä teknisen vian tai virheen havaitsemiseksi (14 §).

³ Käytännössä kuitenkin usein vasta tunnistamistietojen käsittelyn myötä voidaan selvittää, onko kyse esimerkiksi järjestelmän toimintahäiriöstä, laitteen rikkoontumisesta, tietoturvalle haittaa aiheuttavasta häiriöstä vai onko joku käyttänyt väärin yhteisötilaajan viestintäverkkoa tai palvelua. Jos käsittelyn tarkoitus tällöin muuttuu, tulee käsittelijän harkita uudelleen muuttuneen tarkoituksen edellytykset ja sallittu käsittelyn laajuus.

⁴ Hallituksen esityksen (HE 48/2008 s. 16; 9 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan lain 20 §:ssä on säädetty tyhjentävästi ne tilanteet, joissa tunnistamistietoja on oikeus käsitellä tietoturvasta huolehtimiseksi ja niistä toimenpiteistä, joita näissä tilanteissa on oikeus tehdä. Viestintävirasto on antanut teleyrityksille ja internet-yhteyspalveluntarjoajille ohjeita tunnistamistietojen käsittelyä tietoturvasta huolehtimiseksi koskevien säännösten tulkinnasta niin aikaisemman lain (10.1.2007 ja 4.10.2007 päivätyt ohjeet nro 5/6020/2007) kuin 1.6.2009 voimaan tulevien säännöstenkin nojalla (Viestintäviraston lausunto 20.3.2009 nro 387/64/2009).

2. Yleistä tunnistamistietojen käsittelystä

Perustuslain 10 §:ssä säädettyyn yksityiselämän suojaan kuuluu henkilötietojen ja luottamuksellisen viestin suoja. Viestintäpalveluiden käyttäjän oikeus yksityisyyteen ja luottamukselliseen viestintään tarkoittaa, että kukaan ei saa käsitellä hänen viestejään tai hänen viestintäänsä liittyviä tunnistamistietoja ilman hänen lupaansa tai laissa nimenomaisesti määriteltyä syytä.⁵ Edes viestinnän osapuoliin nähden ulkopuolisilla viestien välittäjinä toimivilla palvelun tarjoajilla ei lähtökohtaisesti ole oikeutta käsitellä luottamuksellisia viestejä tai tunnistamistietoja ilman viestinnän osapuolen suostumusta tai laissa säädettyä perustetta.

Viestinnän osapuolet voivat käsitellä viestejään ja niihin liittyviä tunnistamistietoja haluamallaan tavalla, jollei toisin ole säädetty. Viestinnän osapuolten laajaa oikeutta käsitellä omia viestejään ja niihin liittyviä tunnistamistietoja rajaavat muun muassa salassapitoa ja henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset sekä tekijänoikeuslaki ja kunnianloukkaussäännökset.

Luottamuksellisen viestinnän lisäksi on myös julkiseksi tarkoitettua viestintää, kuten esimerkiksi internetin julkisille keskustelupalstoille kirjoitetut viestit. Yleisesti vastaanotettavaksi saatettujen viestien tunnistamistiedot ovat luottamuksellisia siten, että viestinnän välittämiseen osallistuvat eri tahot saavat käsitellä näitä tietoja ainoastaan laissa säädettyihin tarkoituksiin tai viestinnän osapuolen suostumuksella.⁶

Sähköinen viestintä lähettäjän ja vastaanottajan välillä edellyttää yleensä viestien välittämistä teleyritysten ja yhteisötilaajien hallinnoimien viestintäverkkojen kautta. Näiden palvelun tarjoajien on käsiteltävä viestin tunnistamistietoja viestien välittämiseksi ja samalla heidän viestintäjärjestelmiinsä kertyä jälkiä välitetyistä viesteistä.

Sähköisen viestinnän tietosuojalaissa on säädetty sähköisten viestien välittäjien velvollisuuksista, joilla taataan viestinnän luottamuksellisuus ja viestintäverkkojen käyttäjien yksityisyys. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 9 – 14 §:ssä on säädetty niistä tilanteista, joissa viestien välittämiseen osallistuvilla tahoilla on oikeus käsitellä viestien välittymisestä verkkoihin tallentuvia tunnistamistietoja.

Sääntelyn tavoitteena on turvata sähköisen viestinnän käyttäjien oikeuksien toteutuminen tavalla, joka samalla takaa viestin välittäjille riittävät toimintamahdollisuudet ja vapauden harjoittaa elinkeinotoimintaa. Sääntely soveltuu laajasti yleisissä viestintäverkoissa ja niihin liitetyissä sisäisissä viestinverkoissa tarjottaviin palveluihin.

⁵ Tämä käy selvästi ilmi sähköisen viestinnän tietosuojalain 4 §:stä, jonka mukaan viesti, tunnistamistiedot ja paikkatiedot ovat luottamuksellisia, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä sekä 8 §:n 2 momentista, jonka mukaan luottamuksellisia viestejä saa käsitellä viestinnän osapuolen tai suostumuksella tai jos laissa niin säädetään.

⁶ Yleisölle tarkoitettujen viestien tunnistamistietojen luovuttamisesta säädetään laissa sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä (460/2003).

3. Yhteisötilaaja tunnistamistietojen käsittelijänä

Yrityksissä ja yhteisöissä tunnistamistietojen käsittely on osa laajempaa asiakastietojen tai työsuhteen kannalta tarpeellisten henkilötietojen käsittelyä. Yhteisötilaaja järjestää työntekijöilleen tai muille käyttäjilleen viestintämahdollisuuksia ja osallistuu viestien välittämiseen oman viestintäverkkonsa osalta. Sähköisen viestinnän tietosuojalaki mahdollistaa myös yhteisötilaajille tunnistamistietojen käsittelyn niiden normaalin toiminnan edellyttämässä laajuudessa.

Yhteisötilaaja voi myös viestinnän osapuolen asemassa, eli viestin lähettäjänä tai tahona, jolle viesti on tarkoitettu. Oikeushenkilön asema viestinnän osapuolena määräytyy tapauskohtaisesti. Lähtökohtaisesti oikeushenkilön asema viestinnän osapuolena edellyttää yksiselitteistä liityntää tämän harjoittamaan toimintaan ja sitä, että viesti on oikeushenkilölle tarkoitettu. Oikeushenkilö voidaan katsoa viestinnän osapuoleksi esimerkiksi oman www-palvelimensa tietojen osalta. Yhteisötilaaja voi olla viestinnän osapuoli esimerkiksi myös tilanteissa joissa hallinnon asiakas lähettää yksiselitteisesti viranomaisen tehtäviin kuuluvan viestin erikseen määritettyyn organisatoriseen sähköpostiosoitteeseen.

Tunnistamistietojen käsittelyoikeus koskee *vain yhteisötilaajan omien viestintäverkkojen* kautta lähetettyjen ja vastaanotettujen viestien *tunnistamistietoja*. Yhteisötilaajalla on oikeus käsitellä vain hallinnoimiinsa tai sen lukuun hallinnoituihin järjestelmiin kertyviä, omien palveluiden käyttöä koskevia tunnistamistietoja.

Käsittelyoikeus koskee esimerkiksi vain sellaisia viestintäpalveluja ja maksullisen tietoyhteiskunnan palveluja, jotka on liitetty yhteisötilaajan viestintäverkkoon sekä sellaisia yhteisötilaajan maksamia tietoyhteiskunnan palveluja, joita käytetään yhteisötilaajan viestintäverkon kautta. Esimerkiksi kaupallisesti tarjolla olevien sähköposti- tai verkkopankkipalveluiden tunnistamistietoja saa käsitellä vain siltä osin, kun niistä kertyy tunnistamistietoja yhteisötilaajan omiin järjestelmiin. Näiden palveluiden käytöstä yhteisötilaajan järjestelmiin kertyy ainoastaan käytetyn palvelun osoite, käyttämisaika ja mahdollisesti käytön kesto. Yhteisötilaajalla ei ole oikeutta selvittää esimerkiksi kaupallisesti tarjolla olevan sähköpostipalvelun avulla lähetetyn sähköpostin tunnistamistietoja.

4. Tunnistamistiedot osana väärinkäytösten havainnointia ja selvittämistä

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a – 13 k §:t oikeuttavat käsittelemään vain tunnistamistietoja. Väärinkäytöstapauksissa säännösten nojalla saa käsitellä niin julkiseksi tarkoitettujen kuin luottamuksellistenkin viestien tunnistamistietoja. Käsitelyoikeus koskee myös verkkosivujen selaamisesta kertyviä tunnistamistietoja, jotka ovat luottamuksellisia sähköisen viestinnän tietosuojalain 4 §:n 3 momentin mukaisesti. Säännökset eivät salli viestin sisällön käsittelyä.⁷

Väärinkäytöstilanteissa tunnistamistietojen käsittely on osa toimenpiteitä, joita käytetään organisaation järjestelmien turvallisuuden varmistamisessa. Tunnistamistietojen käsittelyoikeus liittyy yhteisötilaajan viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen käytön turvaamiseen sekä yrityssalaisuuksien oikeudettoman paljastamisen havaitsemiseen ja selvittämiseen. Tunnistamistietojen käsittely on osa niitä keinoja, joilla yhteisötilaaja voi ennaltaehkäistä ja selvittää viestintäverkkoihinsa kohdistuneita sähköisen viestinnän avulla tapahtuneita väärinkäytöksiä.⁸

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a – 13 k §:t oikeuttavat ennaltaehkäisemään, havainnoimaan ja selvittämään yhteisötilaajan omien viestintäverkkojen sekä siihen liitettyjen, tai sen kautta käytettävien viestintäpalvelujen ja maksullisten tietoyhteiskunnan palveluiden väärinkäytöksiä. Säännösten tavoitteena on turvata yhteisötilaajien viestintäverkkojen ja palvelujen käyttö niille suunniteltuun tarkoitukseen viestinnän osapuolten oikeuksia kunnioittavalla tavalla. Samalla ne mahdollistavat mahdollisen poliisille osoitettavan esitutkintapyynnön rajaamisen asianmukaisesti. Esitutkinnan suorittaa poliisi.

4.1 Väärinkäytösten merkittävyys

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a – 13 k §:t säätävät yhteisötilaajan oikeudesta käsitellä tunnistamistietoja väärinkäytöstapauksissa. Säännökset antavat yhteisötilaajalle oikeuden käsitellä tunnistamistietoja, kun kyse on

- 1) maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun luvattoman käytön,
- 2) viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön, tai
- 3) yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäisemisestä tai selvittämisestä.

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta annetun lain (458/2002) 2 §:n mukaan tietoyhteiskunnan palvelulla tarkoitetaan sähköisiä etäpalveluja, jotka toimitetaan vastaanottajan pyynnöstä ja tavallisesti vastiketta vastaan. *Tietoyhteiskunnan palvelun luvattomasta käytöstä* voi olla kyse esimerkiksi silloin, kun yrityksen henkilökunnan koon mukaan hinnoiteltua palvelua jaetaan luvatta ulkopuolisten käyttöön. Tällöin yritys joutuisi vastaamaan hankkimansa käyttöoikeuden ylittävästä käytöstä.

⁷ Työnantajana olevan yhteisötilaajan oikeudesta hakea esille ja avata tälle kuuluvia sähköpostiviestejä on säädetty yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 6 luvussa.

⁸ Tässä oppaassa ei käsitellä muiden viestinnän osapuoliin nähden sivullisen roolissa toimivien ja viestin välittämiseen osallistuvien, kuten teleyritysten ja lisäarvopalveluiden tarjoajien, oikeutta käsitellä tunnistamistietoja väärinkäytöstapauksissa (SVTSL 13 §). Säännöksen noudattamista valvoo Viestintävirasto.

Viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvaton käyttöä voi sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a §:n 2 momentin mukaan olla laitteen, ohjelman tai palvelun asentaminen yhteisötilaajan viestintäverkkoon, sivulliselle oikeudettomasti pääsyn avaaminen yhteisötilaajan viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun taikka muu näihin rinnastuva viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttö. Ollakseen luvaton käytön tulee olla lain 13 b §:n 3 momentissa tarkoitettujen, käyttäjille väärinkäytösten ehkäisemiseksi annettujen kirjallisten ohjeiden vastaista.

Käyttäjille annetuissa kirjallisissa ohjeissa voidaan käsitellä laajemminkin viestintäverkon tai viestintäpalvelun hyväksytyt käytön tapoja, mutta tunnistamistietoja saa käsitellä vain laissa määritellyn kaltaisen luvattoman käytön ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi. Käsittelyoikeutta ei ole lainkaan, jos lain edellyttämää ohjeistusta ei ole laadittu. Viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttäjällä tulee olla tieto siitä, miten yhteisötilaajan verkkoa saa käyttää.

Kaikki yllämainittu luvaton käyttö ei kuitenkaan oikeuta käsittelemään tunnistamistietoja. Vain sellaisia tunnistamistietoja saa käsitellä, jotka liittyvät *merkittävää haittaa tai vahinkoa aiheuttavan* maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun *luvattoman käytön ehkäisemiseen tai selvittämiseen*. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 d §:n 3 momentin mukaan tunnistamistietojen käsittelyoikeuden edellytyksenä on, että tapahtuma tai teko todennäköisesti aiheuttaa yhteisötilaajalle merkittävää haittaa tai vahinkoa.

Säännöksessä tarkoitettua merkittävää haittaa tai vahinkoa voivat hallituksen esityksen mukaan olla muun muassa lisääntyneet kustannukset tai sellainen lisääntynyt tiedonsiirtokapasiteetin käyttö, tietoturvauhka taikka muu vastaava syy, joka vaarantaa, vaikeuttaa tai hidastaa viestintäverkon tai palvelujen käyttöä niille suunniteltuun käyttötarkoitukseen.⁹ Vähäistä haittaa aiheuttavan luvattoman käytön ehkäisemisen tai selvittämisen kannalta välttämättömiä tunnistamistietoja ei saa käsitellä.

Luvaton käytön ja sen merkittävyys yhteisötilaajalle konkretisoituu yhteisötilaajan oman toiminnan ja käyttäjilleen antaman ohjeistuksen pohjalta. Yhteisötilaajan tulee riskianalyysin perusteella etukäteen pystyä määrittelemään oman toimintansa kannalta merkittävää haittaa vai vahinkoa aiheuttavat tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun käytön tavat.

Yrityssalaisuudella tarkoitetaan liike- tai ammattisalaisuutta taikka muuta vastaavaa elinkeinotoimintaa koskevaa tietoa, jonka elinkeinonharjoittaja pitää salassa ja jonka ilmaiseminen olisi omiaan aiheuttamaan taloudellista vahinkoa joko hänelle tai toiselle elinkeinonharjoittajalle, joka on uskonut tiedon hänelle.

Tunnistamistietojen käsittelyoikeus ei kata kaikkia tämän määritelmän piiriin kuuluvien yrityssalaisuuksien epäilyä paljastamista viestintäverkkoa tai viestintäpalvelua käyttäen. Käsittelyoikeus rajoittuu *keskeisten yrityssalaisuuksien* luvaton ulkopuoliselle antamista koskevan epäilyn ehkäisemiseen ja selvittämiseen.¹⁰ Muiden kuin keskeisten

⁹ HE 48/2008, s. 25.

¹⁰ Epäilyn yrityssalaisuuden paljastamisen tulee sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 e §:n 3 momentin mukaisesti kohdistua yhteisötilaajan tai sen yhteistyökumppanin elinkeinotoiminnan kannalta keskeisiin yrityssalaisuuksiin tai teknologisen tai muun kehittämistyön tuloksiin, jotka todennäköisesti ovat merkittäviä elinkeinotoiminnan käynnistämisen tai sen harjoittamisen kannalta.

yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäisemisen tai selvittämisen kannalta välttämättömiä tunnistamistietoja ei saa käsitellä.

Yrityssalaisuuksien keskeisyys määrittyy yhteisötilaajan omasta toiminnasta, toimialasta ja siellä noudatettavista käytännöistä ja yhteistoimintamuodoista, sekä käyttäjälle annettusta ohjeistuksesta käsin. Keskeisiä yrityssalaisuuksia voivat olla esimerkiksi tiedot, jotka antavat yritykselle kilpailuedun ja joita ei ole selvitettävissä julkisista lähteistä ja jotka ovat merkittäviä elinkeinotoiminnan käynnistämisen tai sen harjoittamisen kannalta. Sellaisia voivat olla myös tiedot, joiden käsittelystä ja suojaamisesta työnantajana toimiva yhteisötilaaja on laatinut erityisohjeet tai käytännöt sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 b §:n 2 ja 3 momentin nojalla, tai jotka se on muutoin erikseen ilmoittanut ne salassa pidettäväksi, koska tietoihin liittyy merkittävä taloudellinen intressi.

4.2 Viimesijainen keino

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 8 §:n 3 momentin mukaan tunnistamistietojen käsittely on sallittua ainoastaan käsittelyn tarkoituksen vaatimassa laajuudessa ja sillä ei saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a – 13 k §:ien nojalla yhteisötilaajalla on oikeus käsitellä tunnistamistietoja vain väärinkäytösten ehkäisemisen tai selvittämisen vaatimassa laajuudessa.

Luvattoman käytön tai yrityssalaisuuden paljastamisen ehkäisemisen ja selvittämisen tarkoitus ei oikeuta tunnistamistietojen käsittelyä siltä osin, kun samaan päämäärään voidaan päästä ilman viestinnän suojaan puuttumista. Tunnistamistietojen käsittelyoikeus on viimesijainen keino. Tunnistamistietojen käsittely voidaan aloittaa vain viestintäverkon ja viestintäpalvelujen tai yrityssalaisuuksien suojaamisessa käytettävien asianmukaisten tietoturvatoumenpiteiden jälkeen, jos on ilmeistä, ettei palveluiden luvattonta käyttöä tai yrityssalaisuuden paljastamista voida muuten havaita tai selvittää.

Yhteisötilaajan tulee ensisijaisesti pyrkiä ennalta estämään tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon ja viestintäpalvelun luvaton käyttö tai yrityssalaisuuksien oikeudeton paljastaminen ulkopuoliselle. Yhteisötilaajan tulee sähköisen viestinnän 13 b §:n mukaisen huolehtimisvelvoitteensa nojalla järjestää viestintäverkon ja palveluiden käyttörajoitukset ja tietojensa suojaaminen tavalla, joka ehkäisee väärinkäytökset mahdollisimman hyvin.

Väärinkäytösten havaitsemisessa (ehkäisemisessä) ja selvittämisessä ensisijaisina keinoina tulee käyttää erilaisia tietohallinnollisia menetelmiä, jotka eivät edellytä tunnistamistietojen käsittelyä. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi järjestelmien käyttö- tai virhelokien tarkastaminen, pääsyä rajoittaviin järjestelmiin kirjautuvien tietojen tarkastaminen sekä muut järjestelmien teknisessä ylläpidossa kerättyjen tietojen käyttö.¹¹

Epäillyn viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön sekä yrityssalaisuuksien luvattoman paljastamisen selvittäminen vaatii usein myös tunnistamistietojen käsittelyä.

¹¹ Näiden tietojen käsittelylle ei sähköisen viestinnän tietosuojalaissa aseteta rajoituksia siltä osin, kun ne eivät ole viestintäpalvelun tilaajaan tai käyttäjään yhdistettävissä olevaa tietoa (tunnistamistietoja). Kyse voi kuitenkin olla teknisien menetelmien toteutetusta valvonnasta, jonka käyttöä ohjaa laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) tai henkilötiedoista, joiden käsittelyä ohjaa henkilötietolaki (523/1999).

Tunnistamistietojen käsittely voi esimerkiksi olla välttämätöntä sen selvittämiseksi, onko joku ollut yhteydessä tahoon, jolle yrityssalaisuus on luvattomasti annettu.

Käyttötarkoitussidonnaisuudesta johtuen yhteisötilaaja ei saa myöskään esimerkiksi valvoa viestintäverkon tai viestintäpalvelujen käyttöä työajan seuraamiseksi eikä sen selvittämiseksi, onko käyttäjä ollut yhteydessä henkilöstön edustajaan, työsuojeluviranomaisiin tai työterveyshuoltoon.

4.3 Käsittelyoikeuden erityiset rajoitukset

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 a §:n 3 momentin mukaan *käsittelyoikeutta ei ole kiinteään tai matkapuhelinverkon puhelinpalvelujen* tunnistamistietojen osalta. Yhteisötilaaja ei saa käsitellä puheluihin, tekstiviesteihin tai muihin vastaaviin viesteihin liittyviä tietoja siltä osin, kun niitä välitetään kiinteissä tai matkapuhelinverkoissa.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 f §:n 1 momentin mukaan tunnistamistietojen käsittelyoikeutta väärinkäytöstapauksissa ei saa käyttää *lähdesuojan alaisten tietojen selville saamiseksi*. Vaikka automaattinen haku käytännössä kohdistuukin käyttäjien kaikkiin tunnistamistietoihin, hakua ei saa kohdistaa siten, että sillä pyritäisiin saamaan selville lähdesuojan piiriin kuuluvia tietoja. Tunnistamistietoja ei myöskään saa ottaa manuaalisesti käsiteltäviksi lähdesuojan alaisten tietojen selville saamiseksi.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 f §:n 2 momentin mukaan *yrityssalaisuuksien paljastamisen selvittämiseksi* tunnistamistietoja ovat oikeutettuja käsittelemään *vain työnantaja-asemassa olevat yhteisötilaajat*.¹² Säännös ei kuitenkaan rajaa tunnistamistietojen käsittelyn kohteita vain työsuhteessa yhteisötilaajaan oleviin käyttäjiin. Työnantaja-asemassa oleva yhteisötilaaja voi käsitellä myös muiden käyttäjiensä tunnistamistietoja, joille yhteisötilaaja antanut tai joilla muutoin on yhteisötilaajan hyväksymällä tavalla pääsy yrityssalaisuuksiin

Muiden lainmukaisten edellytysten täytyessä yhteisötilaajalla voi olla oikeus käsitellä, esimerkiksi yhteisötilaajalle tietojärjestelmin ylläpitopalveluja tarjoavan organisaation palveluksessa olevan työntekijän tai tuotekehitystoimintaa tekevän alihankkijan työntekijän tunnistamistietoja, mikäli heillä on yhteisötilaajan hyväksymällä tavalla saatu pääsy yrityssalaisuuksiin. Käsittely on kuitenkin mahdollista vain siltä osin, kun nämä käyttävät yhteisötilaajan viestintäpalveluja.

¹² Kaikilla ennakkovelvoitteet ja lain asettamat edellytykset täyttävillä yhteisötilaajilla on kuitenkin - riippumatta työnantaja-asemasta - oikeus käsitellä tunnistamistietoja maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi.

5. Toimenpiteet ennen käsittelyä

Yhteisötilaajan tulee ennen tunnistamistietojen käsittelyä väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi täyttää käsittelylle asetetut ennakkovelvoitteet, joita ovat:

- 1) huolehtimisvelvollisuus (SVTSL 13 b §),
- 2) suunnittelu- ja yhteistoimintavelvoite (SVTSL 13 c §),
- 3) ennakoilmoitus tietosuojavaltuutetulle (SVTSL 13 i § 1 momentti).

Velvoitteet koskevat vain niitä yhteisötilaajia, jotka aikovat ryhtyä tunnistamistietojen käsittelyyn joko tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun tai yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi. Säännökset eivät koske yhteisötilaajia, joilla ei ole aikomusta ottaa käyttöön lain määrittämää käsittelyoikeutta väärinkäytötapauksissa.

5.1 Huolehtimisvelvollisuus

Yhteisötilaajalla ei ole oikeutta aloittaa tunnistamistietojen käsittelyä, ennen kuin se on ottanut käyttöön kaikki asianmukaiset lain sallimat tietohallinnolliset keinot, joilla voidaan estää tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäpalvelun tai viestintäverkon luvaton käyttö taikka yrityssalaisuuksien paljastaminen ulkopuolisille. Ensisijaisina keinoina viestintäverkon ja viestintäpalveluiden suojaamisessa ja yrityssalaisuuksien luottamuksellisuuden turvaamisessa ovat keinot, joilla ei puututa käyttäjien viestintään. Käytettävissä olevia tietoturvamenetelmiä on tarkasteltava kokonaisuutena riskienhallinnan pohjalta.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 b §:ssä on lueteltu ne toimenpiteet, joihin yhteisötilaajan on ryhdyttävä ennen tunnistamistietojen käsittelyä. Ensisijaisesti yhteisötilaajan tulee huolehtia tietoturvasta ja käyttäjien ohjeistuksesta.

Käyttäjien tunnistamistietojen käsittelyn tietoturvasta huolehtimaan yhteisötilaajaa velvoittaa jo sähköisen viestinnän tietosuojalain 19 §. Yrityssalaisuuksien suojaamisvelvollisuus sisältyy käytännössä jo rikoslain 30 luvun 11 §:n määritelmään yrityssalaisuudesta. Erillinen huolehtimisvelvollisuus ennen tunnistamistietojen käsittelyä korostaa yhteisötilaajan velvollisuutta suojata viestintäverkkonsa ja viestintäpalvelunsa ja yrityssalaisuutensa paremmin, kuin mitä nämä yleiset huolehtimisvelvollisuudet edellyttävät. Huolehtimisvelvollisuuden noudattaminen konkretisoi myös käyttäjille tunnistamistietojen käsittelyn edellytyksenä olevan merkittävän haitan tai vahingon aiheutumisen kriteeriä tai keskeisen yrityssalaisuuden määritelmää.

Yhteisötilaan viestintäverkkoon ja viestintäpalveluun ja niiden käyttöön, sekä keskeisiin yrityssalaisuuksiin pääsyä pitää rajoittaa 13 b §:n 1 ja 2 momentin 1 kohdan mukaisesti. Yhteisötilaajan tulee käytettävissä olevin keinoin ryhtyä ennakolta toimenpiteisiin estääkseen viestintäverkon tai siihen liitetyn palvelun käytön ulkopuolisten taholta tavalla, joka on laadittujen ehtojen vastaista. Keskeiset yrityssalaisuudet on myös tosiasiallisesti suojattava käsittelyn kannalta ulkopuolisilta tahoilta.¹³ Pääsyä voidaan rajoittaa muun

¹³ Henkilöihin, joilla on pääsy yrityssalaisuuksiin, lukeutuvat suojattavan tiedon luonteesta riippuen tyypillisesti organisaation johto, sekä sellaiset asiantuntija- ja kehitystehtävissä työskentelevät henkilöt, joiden tehtäviin yrityssalaisuuksien käsitteleminen kuuluu. Lisäksi yrityssalaisuudet voivat tulla erilaisissa

muassa käyttäjätunnuksin ja salasanoin tai muuten käyttäjäoikeuksia hallinnoimalla, palomuurein ja muilla tunkeutumisenesto sovelluksilla. Pääsyä yrityssalaisuuksiin voidaan rajoittaa myös kellonajan, käsittelyssä käytettävien välineiden ja yhteysosoitteen perusteella.

Työnantaja voi suojata yrityssalaisuuksia myös muilla asianmukaisilla tietoturvasuojatoimenpiteillä. Tällaisia ovat esimerkiksi työntekijöiden sekä nykyisten tai potentiaalisten liikekumppanien kanssa tehtävät salassapitosopimukset. Työnantaja voi turvallisuuksellisuudesta annetun lain (177/2002) mukaan hankkia selvityksen työntekijän luotettavuudesta, milloin suojattavana on huomattavan arvokas liike- tai ammattisalaisuus tai muu tähän rinnastettava erittäin merkittävä yksityinen etu. Työnantaja voi käyttää myös yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain mukaista teknistä valvontaa.

Viestintäverkossa käsiteltäväksi sallittujen viestien tyypit tulee määrittellä sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 b §:n 1 ja 2 momentin 2 kohdan mukaisesti. Myös sallitut viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttötavat sekä yrityssalaisuuksien käsittelytavat viestintäverkossa tulee määrittellä. Lisäksi ne kohdeosoitteet, joihin viestintää ei saa harjoittaa tai joihin yrityssalaisuuksien ei saa lähettää, tulee määrittää. Jos yhteisötilaaja esimerkiksi haluaa rajoittaa liikennöintiä tai estää liikennöintiä kokonaan tiettyihin kohdeosoitteisiin, tulee tämä määrittellä.

Määrittelyt voidaan tehdä kohtuullisen yleiselläkin tasolla, mutta niistä tulee selkeästi ilmetä mikä on väärinkäyttöä. Kiellettyjä kohdeosoitteita koskevan luettelon ei tarvitse olla tyhjentävä siten, että se ilmaisisi kaikki kielletyt osoitteet. Kuitenkin on huolehdittava, että määrittely on riittävän konkreettinen osoittamaan, mikä kiellettyä ja mikä ei. Yhteisötilaaja voi esimerkiksi kieltää yrityssalaisuuksien lähettämisen yrityksen suorille kilpailijoille, joista pidetään listaa yhtiön sisäisellä ilmoitustaululla.

Yhteisötilaajan on väärinkäytösten ehkäisemiseksi annettava *viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttäjälle kirjalliset ohjeet*, joissa on riittävän tarkka ohjeistus viestintäverkon käytölle asetetuista rajoituksista sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 b §:n 3 momentin mukaisesti. Tunnistamistietojen käsittelyn edellytyksenä on, että yhteisötilaajan viestintäverkon tai palvelun käyttäjälle on annettu tieto siitä, miten verkkoa saa käyttää ja miten epäselvissä tilanteissa tulee toimia. Yrityssalaisuuksina suojattavan tiedon kanssa tekemisissä olevien työntekijöiden tulee voida mieltää tietojen luonne yrityssalaisuutena sekä niiden keskeisyys yhteisötilaajan tai sen yhteistyökumppanin elinkeinotoiminnan kannalta. Tämä ilmenee muun muassa rajoitetusta pääsystä tietoihin sekä erityisistä tietojen suojaamistoimista ja annetuista käsittelysäännöistä.

Tunnista, määrittele ja kuvaa merkittävää haittaa tai vahinkoa aiheuttavat tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun käytön tavat ja ohjeista käyttäjiä asianmukaisesti.

Luokittele yrityssalaisuudet ja anna keskeisten yrityssalaisuuksien käsittelystä viestintäverkossa kirjalliset ohjeet viestintäverkon ja viestintäpalveluiden käyttäjille.

5.2 Suunnittelu- ja yhteistoimintavelvoite

Suunnittelu. Ennen tunnistamistietojen käsittelyn aloittamista yhteisötilaajan on nimettävä ne henkilöt, joiden tehtäviin tunnistamistietojen käsittely kuuluu tai määriteltävä kyseiset tehtävät tai esimerkiksi toimintayksiköt sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 c §:n 1 momentin mukaan. Tunnistamistietojen käsittelyoikeus on rajattu säännöksessä vain yhteisötilaajan viestintäverkon tai viestintäpalvelun ylläpidosta, tietoturvasta ja turvallisuudesta huolehtiviin henkilöihin.

Yhteisötilaaja voi antaa tunnistamistietojen käsittelyn ulkopuolisen palveluntarjoajan toteutettavaksi, esimerkiksi yhteisötilaajan viestintäjärjestelmiä ylläpitävälle tietotekniikka palveluja tarjoavalle yritykselle. Tällöin yhteisötilaajan tulee määritellä palveluntarjoajan tehtävät tai toiminnot. Yhteisötilaaja vastaa tunnistamistietojen käsittelyn lainmukaisuudesta ja tietojen turvallisuudesta myös kolmannen osapuolen toteuttaman yhteisötilaajan käyttäjien tunnistamistietojen käsittelyn osalta viestinnän tietosuojalain 19 §:n 3 momentin mukaisesti. Yhteisötilaajan tulee myös palveluun ulkoistaessa huolehtia, että tunnistamistietojen käsittelyoikeudelle väärinkäytöstopauksissa asetetut edellytykset täyttyvät.

Yhteistoiminta. Sähköisen viestinnän tietosuojalaki asettaa työnantaja-asemassa oleville yhteisötilaajille vastaavat yhteistoimintavelvoitteet tunnistamistietojen käsittelystä, kuin mitä yksityisyyden suojasta työelämässä annettu laki asettaa henkilötietojen käsittelyn osalta. Ennen kuin työnantaja ottaa käyttöön 13 a – 13 k §:ssä tarkoitettuja menettelyjä tai niiden muutoksia, olisi tunnistamistietojen käsittelyn perusteista, käytännöistä, tavoitteista, tarkoituksesta ja vaikutuksista neuvoteltava niiden työntekijöiden edustajien kanssa, joita asia koskee. Muissa kuin yhteistoimintalainsäädännön piiriin kuuluvissa yrityksissä ja julkisoikeudellisissa yhteisöissä työnantajan on ennen päätöksentekoa varattava työntekijöille tai heidän edustajilleen tilaisuus tulla kuulluksi vastaavista asioista.

Yhteistoiminta- ja kuulemismenettelyn piiriin kuuluvat viestintäverkon ja viestintäpalvelun luvattoman käytön ja yrityssalaisuuksien paljastamisen valvontaan liittyvän tunnistamistietojen käsittelyn keskeiset kysymykset. Näitä ovat esimerkiksi tunnistamistietojen käsittelyn tarkoitus (luvattoman käytön tai yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäiseminen ja selvittäminen), viestintäverkon käytöstä laaditut ohjeet, tunnistamistietojen käsittelijät tai tehtävät, joihin käsittelyä liittyy, automaattisen haun toimintaperiaatteet sekä tunnistamistietojen manuaalisen käsittelyn edellytykset.

Yhteistoiminta- ja kuulemismenettelyn piiriin kuuluvat myös perusteet, joiden johdosta viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön katsotaan aiheuttavan työnantajalle merkittävää haittaa tai vahinkoa. Samassa menettelyssä tulee käsitellä lisäksi ne perusteet, joilla työnantaja katsoo yrityssalaisuuden olevan oman tai yhteistyökumppaninsa elinkeinotoiminnan kannalta keskeinen.

Yhteistoiminta- tai kuulemismenettelyn jälkeen työnantajana olevien yhteisötilaajien on tiedotettava työntekijöille tai heidän edustajilleen yhteistoimintamenettelyssä käsitellyistä asioista tehdyt päätökset yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 21 §:n mukaisesti.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 c §:n 4 momentin mukaan muiden kuin työnantajina olevien yhteisötilaajien on tiedotettava käyttäjilleen tunnistamistietojen käsittelyssä noudatettavista menettelyistä ja käytännöistä. Yhteisötilaajan on tiedotettava

tunnistamistietojen käsittelyssä noudatettavista menettelyistä ja käytännöistä myös muita viestintäverkkonsa tai viestintäpalvelunsa käyttäjiä kuin työntekijöitä. Esimerkiksi oppilaitosten, asunto-osakeyhtiöiden ja muiden organisaatioiden jotka tarjoavat käyttäjiensä käytettäväksi viestintäpalveluita, tulee saattaa yllämainitut asiat käyttäjiensä tietoon.

5.3 Ennakkoilmoitus tietosuojavaltuutetulle

Yhteisötilaajan tulee tehdä ilmoitus tietosuojavaltuutetulle ennen tunnistamistietojen automaattisen tai manuaalisen käsittelyn aloittamista väärinkäytöstapauksissa sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 i §:n 1 momentin mukaan. Tunnistamistietojen käsittelyn voi aloittaa heti ilmoituksen teon jälkeen, edellyttäen että muut ennakkovelvoitteet on täytetty.¹⁴

Ilmoituksen tehdessään yhteisötilaajan tulee esittää kertaluonteinen selvitys tunnistamistietojen käsittelyssä noudatettavien menettelyjen perusteista ja käytännöistä. Selvityksessä tulee yksilöidä tunnistamistietojen käsittelyn tarkoitus sekä käsittelijät tai tehtävät joihin käsittelyä liittyy. Ilmoituksessa tulee myös selvittää automaattisen haun toimintaperiaatteet sekä tunnistamistietojen manuaalisen käsittelyn edellytykset.

Selvityksen tulee sisältää perusteet, joiden johdosta viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön katsotaan aiheuttavan yhteisötilaajalle merkittävää haittaa tai vahinkoa. Selvityksessä tulee esittää myös perusteet, joilla yhteisötilaaja katsoo yrityssalaisuuden olevan oman tai yhteistyökumppaninsa elinkeinotoiminnan kannalta keskeinen.

Lisäksi ilmoituksesta on käytävä ilmi, miten yhteisötilaaja tiedottanut tai tiedottaa näistä seikoista viestintäverkkojen ja viestintäpalveluiden käyttäjiä. Ilmoitukseen tulee liittää viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttäjälle väärinkäytösten ehkäisemiseksi annetut kirjalliset ohjeet.

Jos selvityksen kohteena olevissa seikoissa tapahtuu olennaisia muutoksia, tulee niistä toimittaa uusi selvitys tietosuojavaltuutetulle. Uusi ilmoitus on tehtävä esimerkiksi silloin, kun 1) tunnistamistietoja ryhdytään käsittelemään ennakkoon ilmoitetusta poikkeavalla perusteella, 2) kun tunnistamistietojen automaattisen käsittelyn kriteerit muuttuvat, 3) käyttäjille annettujen ohjeiden sisältöä muutetaan merkittävästi tai 4) tunnistamistietojen käsittelyoikeuksia annetaan kokonaan erityyppisissä tehtävissä toimiville henkilöille, kuin mitä ennakkoilmoituksessa on esitetty.

Tietosuojavaltuutetun toimiston laatimat ilmoitusten tekemistä ohjaavat mallilomakkeet ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut löytyvät toimistomme kotisivuilta osoitteesta http://www.tietosuoja.fi . Lomakkeet ovat tilattavissa myös postitse.

¹⁴ Kyse ei ole lupamenettelystä. Tunnistamistietojen käsittelyn aloittamisesta tehdyn ilmoituksen perusteella tietosuojavaltuutettu saa tietoonsa lainvalvonnan kohteena olevat tahot.

6. Automaattisen haun ja manuaalisen käsittelyn menettelytavat ja edellytykset

6.1 Automaattinen haku

Väärinkäytöstapauksissa tunnistamistietoja saa lähtökohtaisesti käsitellä automaattisen hakutoiminnon avulla ennakolta määriteltyjen hakuperusteiden pohjalta.

Automaattisella haulla tarkoitetaan toimintaa, jossa hakua ei kohdisteta tapauskohtaisesti eikä ihmistyövoimin, vaan jossa järjestelmä hakee viestintäverkosta automaattisesti poikkeamia tietyn ennalta määritellyin kriteerein. Automaattisessa haussa viestintäliikennettä analysoidaan massamuotoisesti esimerkiksi viestien koon, liikenteen määrän, tyyppin, yhteystavan tai liikenteen kohdeosoitteen tyyppin perusteella. Kyse on ennalta määriteltyjen kriteereiden nojalla suoritetusta, väärinkäytöksiin mahdollisesti liittyvien viestien havainnoimisesta väärinkäytösten ehkäisemiseksi.

Automaattinen käsittely on jatkuvaa toimintaa, joka voidaan ottaa käyttöön, kun ennakkovelvoitteet on täytetty ja edellä mainitut edellytykset tunnistamistietojen käsittelylle täyttyvät. Automaattisessa haussa havaittu poikkeama on yksi tapa, jolla yrityssalaisuuden paljastamisen tapauskohtainen selvittäminen ihmistyövoimin voi alkaa. Automaattisella haulla pyritään erottamaan manuaalisesti käsiteltäväksi vain väärinkäytöksiin liittyvien viestien tunnistamistiedot.

Automaattista hakua ei saa kohdistaa yksittäisten käyttäjien tai suppeiden käyttäjäryhmien viestinnän analysointiin esimerkiksi viestintäverkon tai -palvelun käyttäjän yhteysosoitteen perusteella. Automaattista hakua ei saa käyttää yksittäisten viestinnän osapuolten seurantaan, vaan kyseessä on oltava väärinkäytöksiin viittaavien poikkeamien havaitseminen. Automaattisessa haussa yksittäisen käyttäjän viestien tunnistamistiedot eivät saa paljastua tunnistamistietojen käsittelijälle.

6.2 Manuaalinen käsittely

Tunnistamistietoja saa tietyn edellytyksin käsitellä myös manuaalisesti. Manuaalinen käsittely kohdistetaan tapauskohtaisesti ihmistyövoimin tietyn käyttäjän yhteysosoitteen tai tietyn käyttäjäjoukon yhteysosoitteiden tunnistamistietoihin. Kyse on automaattisen hakutoiminnan avulla tai muuten havaitun väärinkäytösepäilyn tapauskohtaisesta selvittämisestä.

Ennen tunnistamistietojen ottamista manuaalisesti käsiteltäväksi, tulee yhteisötilaajan nimeämän, käsittelystä päättävän henkilön arvioida uudelleen merkittävän haitan ja keskeisen yrityssalaisuuden edellytysten täytyminen manuaalisen käsittelyn kohteeksi valikoituneiden tunnistamistietojen osalta. *Manuaalisesti käsiteltäväksi saa ottaa vain merkittävää haittaa tai vahinkoa todennäköisesti aiheuttavaan luvattomaan taikka keskeisen yrityssalaisuuden paljastamiseen käyttöön liittyviä tunnistamistietoja.* Mikäli selvityksen kohteeksi valikoituneet tunnistamistiedot eivät todennäköisesti liity merkittävää haittaa tai vahinkoa aiheuttavan maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattomaan käyttöön tai keskeisen yrityssalaisuuden paljastamiseen, tulee tunnistamistietojen manuaalinen käsittely keskeyttää ja tiedot hävittää.

Tunnistamistietojen *manuaalisen käsittelyn edellytyksenä on, että tiedot ovat välttämättömiä väärinkäytöksen tai siitä vastuussa olevan selvittämiseksi tai luvattoman käytön lopettamiseksi* (SVTSL 13 d ja 13 e §:n 4 momentti). Tämä lain 8 §:n 3 momentin käyttötarkoitussidonnaisuutta tarkentava säännös velvoittaa harkitsemaan välttämättömyysedellytyksen uudestaan, kun tunnistamistietoja otetaan manuaaliseen käsittelyyn väärinkäytöksen selvittämisen tarkoituksessa automaattisen haun tekemän havainnon tai muun syyn perusteella.

Jos tunnistamistietojen käsittely on välttämätöntä väärinkäytöksen selvittämiseksi tai poliisille osoitettavan rikosilmoituksen tai tutkintapyyntöön yksilöimiseksi, on käsiteltäväksi tulevien tunnistamistietojen piiri rajattava tapauskohtaisesti käytettävissä olevien muiden tietojen avulla.¹⁵ Samalla yhteisötilaaja pystyy edelleen rajaamaan epäiltyjen piiriä ja turvaamaan toimintansa jatkumisen. Käsiteltäväksi voitaisiin välttämättömyysvaatimuksen vuoksi tällöinkin ottaa lähtökohtaisesti vain käyttäjän lähettämien, ei tämän vastaanottamien viestien tunnistamistietoja. Ajallisesti käsiteltäväksi voidaan ottaa vain kulloinkin käsillä olevan tapauksen selvittämisen kannalta välttämättömät tunnistamistiedot, eikä tunnistamistietoja saa käsitellä tätä laajemmin.

6.3 Manuaalisen käsittelyn erityiset edellytykset

Tunnistamistietojen manuaaliselle käsittelylle eri väärinkäytöstilanteiden ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi on asetettu erilaiset edellytykset.

Tunnistamistietojen manuaalinen käsittely tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun *luvattoman käytön selvittämiseksi* edellyttää perusteltua syytä epäillä, että viestintäverkkoa, viestintäpalvelua tai maksullista tietoyhteiskunnan palvelua käytetään määriteltujen ohjeiden vastaisesti. Lisäksi luvattoman käytön epäilyn tulee sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 d §:n 2 momentin mukaan perustua seuraavankaltaisiin havaintoihin:

- 1) automaattisen hakutoiminnon avulla on havaittu viestinnässä poikkeama;

Poikkeamalla tarkoitetaan havaintoja, jotka automaattinen haku tekee ennalta määritellyin viestien kokoon, tyyppiin, määrään, yhteystapaan tai kohdeosoitteisiin perustuvien kriteerien perusteella. Oikein määritellyn automaattisen haun havaitsema poikkeama luo perustellun syyn epäillä luvattonta käyttöä.

- 2) maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun käytön kustannukset ovat nousseet epätavallisen korkeiksi;
- 3) viestintäverkossa havaitaan sinne oikeudetta asennettu laite, ohjelma tai palvelu;

Perusteltu epäily voi nousta esimerkiksi silloin, kun tietohallinnollisen ylläpidon yhteydessä havaitaan tietoverkkoon poikkeavasti nimetty tai

¹⁵ Asianomistajana tekemänsä rikosilmoituksen tai tutkintapyyntöön yhteydessä yhteisötilaajalla on oikeus väärinkäytösten selvittämisessä keräämänsä tunnistamistiedot poliisille sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 k §:n mukaisesti. Samalla säännös oikeuttaa poliisin käsittelemään näin saamia tietoja.

toiminnallisuuksiltaan poikkeava laite tai palvelu. Tällöin voidaan selvittää minkälaista liikennettä kyseisestä laitteesta tai palvelusta on tapahtunut.

- 4) yksittäistapauksessa muusta 1—3 kohtaan rinnastuvasta, yleisesti havaittavissa olevasta seikasta voidaan päätellä, että viestintäverkkoa, viestintäpalvelua tai maksullista tietoyhteiskunnan palvelua käytetään 13 b §:n 3 momentissa tarkoitettujen ohjeiden vastaisesti.

Perusteltu syy epäillä voi nousta esimerkiksi yhteysosoitteesta tulevaa viestintäpalvelun määräyksiin nähden poikkeavaa liikennettä koskevan havainnon perusteella.

Tunnistamistietoja saa käsitellä manuaalisesti *yrittäjäsalaisuuksien paljastamisen selvittämiseksi*, jos on perusteltu syy epäillä viestintäverkkoa tai viestintäpalvelua käyttämällä tehtyä yrityssalaisuuden luvaton antamista ulkopuoliselle. Manuaalisen käsittelyoikeuden edellytyksenä on, että yrityssalaisuuden paljastamisen tulee perustellusti voida epäillä tapahtuneen nimenomaan viestintäverkon tai viestintäpalvelun välityksellä. Lisäksi yrityssalaisuuden paljastamisen tulee sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 e §:n 2 momentin mukaan perustua seuraavankaltaisiin havaintoihin:

- 1) automaattisen hakutoiminnon avulla on havaittu viestinnässä poikkeama;

Poikkeamalla tarkoitetaan havaintoja, jotka automaattinen haku tekee ennalta määritellyin viestien kokoon, tyyppiin, määrään, yhteystapaan tai kohdeosoitteisiin perustuvien kriteerien perusteella. Oikein määritellyn automaattisen haun havaitsema poikkeama luo perustellun syyn epäillä luvaton käyttöä.

- 2) yrityssalaisuus julkaistaan tai sitä käytetään luvatta;

Perusteltu syy epäillä yrityssalaisuuden oikeudetonta paljastamista voi syntyä esimerkiksi silloin, kun yrityssalaisuus on julkaistu luvatta tai salaisen kehitystyön tulosten perusteella joku muu on kehittänyt samanlaisen tuotteen tai palvelun.

- 3) yksittäistapauksessa muusta 1 tai 2 kohtaan rinnastuvasta, yleisesti havaittavissa olevasta seikasta voidaan päätellä, että yrityssalaisuus on luvattomasti annettu ulkopuoliselle.

6.4 Selvitys manuaalisesta käsittelystä

Yhteisötilaajan tulee laatia tunnistamistietojen manuaalisesta käsittelystä selvitys sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 g §:n mukaisesti. Selvityksestä tulee ilmetä lain 13 a §:n mukainen käsittelyn peruste, joka voi olla joko maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvattoman käytön tai yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäiseminen ja selvittäminen. Selvityksestä tulee käydä ilmi myös käsittelyn ajankohta ja kesto, käsittelijät sekä käsittelystä päättänyt henkilö.

Lisäksi selvityksessä tulee esittää lain 13 d ja 13 e §:ien 2 momentin mukainen syy, jonka vuoksi tunnistamistietojen manuaaliseen käsittelyyn on ryhdytty. Jos käsittelyyn on

ryhdytty esimerkiksi automaattisen haun perusteella, on selvityksessä esitettävä, minkä automaattisen hakutoimintoon asetetun hakukriteerin perusteella tunnistamistiedot ovat valikoituneet manuaaliseen käsittelyyn. Jos käsittelyyn on ryhdytty esimerkiksi yleisesti havaittavissa olevan seikan perusteella, on kyseinen seikka ilmoitettava riittävän yksilöidysti.

Kaikkien käsittelyyn osallistuneiden allekirjoittama selvitys tulee säilyttää vähintään kaksi vuotta tunnistamistietojen käsittelyn päättymisestä. Selvityksen säilyttäminen on tarpeen viestintäverkkojen ja viestintäpalveluiden käyttäjien sekä käsittelyyn osallistuneiden ja siitä päättäneiden tahojen oikeuksien turvaamiseksi ja tunnistamistietojen mahdollisten väärinkäytösten selvittämiseksi.

Tunnistamistietojen manuaalisesta käsittelystä laadittu selvitys tulee sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 g §:n 3 momentin mukaan antaa tiedoksi käsittelyn kohteena olevalle viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttäjälle heti, kun tiedonanto voidaan tehdä vaarantamatta käsittelyn tarkoitusta. Selvitys tarvitsee antaa vain niille käyttäjille, joiden tunnistamistietoja on käsitelty manuaalisesti siten, että tiedot ovat tulleet yhteisötilaajan puolesta käsittelyyn osallistuneen tietoon. Selvitys tulee antaa suoraan manuaalisen käsittelyn kohteena olevalla viestintäverkon tai palvelun käyttäjälle.

Käynnissä olevasta esitutkinnasta johtuvat tutkinnalliset seikat ja muut niihin verrattavissa olevat seikat oikeuttavat lykkäämään selvityksen antamista, kunnes tiedoksianto voidaan tehdä tutkintaa vaarantamatta. Tiedonannolle ei ole asetettu takarajaa, mutta se on tehtävä mahdollisimman pian tunnistamistietojen käsittelyn päätyttyä.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 8 §:n 3 momentti sekä 13 d ja 13 e §:ien 4 momentti rajoittaa tutkinnallisista syistä johtuvaa selvityksen antamisen lykkäämistä, koska käsittelyllä ei saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä väärinkäytöksen selvittämisen tarkoituksen kannalta. Kun väärinkäytöstä on selvitetty riittävästi, tulee käsittely lopettaa ja siitä laatia käyttäjälle annettava selvitys.

Saatuaan tiedon tunnistamistietojensa käsittelystä käyttäjällä on mahdollisuus varmistua toimien lainmukaisuudesta ja tarvittaessa kääntyä tietosuojavaltuutetun, poliisin tai oman ammattijärjestönsä puoleen. Käyttäjällä on lakiin tai sopimukseen perustuvan salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa selvitys ja sen yhteydessä saamansa tiedot etujaan tai oikeuksiaan koskevan asian käsittelyä varten. Tästä sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 g §:n 3 momentin mukaisesta oikeudesta ei voi poiketa sopimuksella.

Tallennetuista selvityksistä muodostuu henkilörekisteri, johon sovelletaan kaikkia henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä¹⁶. Ensimmäisten selvitysten tallentamisen jälkeen tehtävään vuosi-ilmoitukseen tietosuojavaltuutetulle tulee liittää muodostunutta henkilörekisteriä koskeva seloste.

¹⁶ ”Ota oppaaksi henkilötietolaki” -opas löytyy osoitteesta www.tietosuoja.fi/15939.htm.

7. Toimenpiteet käsittelyn jälkeen

7.1 Vuosittainen selvitys työntekijöiden edustajalle

Työnantajan asemassa olevan yhteisötilaajan tulee antaa tunnistamistietojen manuaalisesta käsittelystä vuosittain selvitys työntekijöiden edustajalle sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 h §:n mukaisesti. Selvityksestä tulee käydä esille tunnistamistietojen manuaalisten käsittelykertojen määrä vuoden aikana ja niiden perusteet.

Työntekijöiden edustajana, jolle selvitys annetaan, toimii lähtökohtaisesti joko työ- tai virkaehtosopimuksen mukainen luottamusmies tai työsopimuslain (55/2001)13 luvun 3 §:ssä tarkoitettu luottamusvaltuutettu. Jos jollakin henkilöstöryhmällä ei ole tällaista edustajaa, tulee selvitys antaa yhteistoimintalainsäädännössä tarkoitettulle yhteistoimintaedustajalle tai edustajalle. Jos näitäkään ei ole valittu, tulee selvitys antaa tiedoksi kaikille kyseisen henkilöstöryhmän työntekijöille.

Työntekijöiden edustajien ja selvityksen saaneiden saman henkilöstöryhmän työntekijöillä on salassapitovelvollisuus tietoonsa saamista tapahtuneista ja epäilyistä yrityssalaisuuksien loukkauksista sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 h §:n 3 momentin mukaisesti. Salassapitovelvollisuus jatkuu koko työsuhteen voimassaoloajan, vaikka henkilö ei enää hoitaisikaan sitä tehtävää jossa hän on tiedon saanut. Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan estä antamasta tietoja tietosuojavaltuutetulle.

7.2 Vuosi-ilmoitus tietosuojavaltuutetulle

Yhteisötilaajan on annettava tietosuojavaltuutetulle vuosittain selvitys tunnistamistietojen manuaalisesta käsittelystä sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 i §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla. Selvitys on annettava vuosittain tietosuojavaltuutetulle toimitetusta ennakoilmoituksesta tai edellisestä vuosi-ilmoituksesta lukien. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, mikäli tunnistamistietoja ei ole käsitelty manuaalisesti kuluneen vuoden aikana.

Vuosi-ilmoituksessa on selvitettävä, millä perusteella ja kuinka monta kertaa tunnistamistietoja on käsitelty. Kunkin manuaalisen tunnistamistietojen käsittelykerran osalta tulee selvittää, onko käsittelyn perusteena ollut maksullisen tietoyhteiskunnan palvelun, viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvaton käyttö vai yrityssalaisuuksien paljastaminen. Vuoden aikana päättyneiden manuaalisten käsittelyjen lisäksi selvityksestä tulee käydä ilmi myös kyseisenä vuonna meneillään olevat, mahdollisesti jo aikaisemmin aloitetut tunnistamistietojen käsittelyt.

Kun yhteisötilaaja on ensimmäisen kerran tallentanut sähköisen viestinnän tietosuojalain 13 g §:n mukaisen käyttäjälle annettavan selvityksen päättyneistä tunnistamistietojen manuaalisista käsittelyistä, tulee tietosuojavaltuutetulle tehtävään vuosi-ilmoitukseen liittää selvityksistä muodostunutta henkilörekisteriä koskeva rekisteriseloste.

Tietosuojavaltuutetun toimiston laatimat ilmoitusten tekemistä ohjaavat mallilomakkeet ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut löytyvät toimistomme kotisivuilta osoitteesta www.tietosuoja.fi. Lomakkeet ovat tilattavissa myös postitse.

ENNAKKOILMOITUS TUNNISTAMISTIETOJEN KÄSITTELYN ALOITTAMISESTA

Peruste: Sähköisen viestinnän tietosuojalaki 13 i §

* katso ennakoilmoituksen täyttöohje

1. Ilmoituksen tekijänä oleva yhteisötilaaja	Yhteisötilaajan nimi		Y-tunnus
2. Yhteisötilaajan yhteystiedot	Osoite		Puhelin
3. Yhteisötilaajan puolesta ilmoitusasiaa käsittelevä yhteyshenkilö	Nimi ja asema		
4. Yhteyshenkilön yhteystiedot	Osoite	Puhelin	
		Sähköpostiosoite	
5.a Ilmoitusperuste: luvaton käyttö	☐ Maksullisen tietoyhteiskuntapalvelun luvaton käyttö ☐ Viestintäverkon tai viestintäpalvelun luvaton käyttö Yhteisötilaajan viestintäverkon käyttäjien lukumäärä _____ *		
5.b Ilmoitusperuste: yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäiseminen	☐ Yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäiseminen Yrityssalaisuuksien käsittelyyn oikeutettujen lukumäärä _____ henkilöä*		
6. Nimetyt henkilöt, joiden tehtäviin tunnistetietojen käsittely kuuluu tai määrittely tehtävistä (13 c § 1 mom)*	☐ Liitteellä		
7. Miten huolehtimisvelvollisuus on toteutettu (13 b §)*	☐ Liitteellä		
8. Miten yhteistoimintavelvoitteen noudattaminen sekä tiedottaminen käyttäjille on toteutettu (13 c § 2 ja 3 mom)*	☐ Liitteellä		
9. Tunnistamistietojen käsittelyssä noudatettavien menettelyjen perusteet ja käytännöt (13 i § 1 mom 1 kohta) *	☐ Liitteellä		
10. Huom! Ilmoitukseen on liitettävä viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttäjälle väärinkäytösten ehkäisemiseksi annetut kirjalliset ohjeet .			
11. Lisätietoja			
Huom! Ennakoilmoituksen voi lähettää postitse tai sähköpostitse osoitteeseen valvonta.tietosuoja@om.fi Kirjekuoren päälle tulee kirjoittaa viite VALVONTA .			

ENNAKKOILMOITUKSEN TÄYTTÖOHJEET

5.a ja 5.b

Ilmoitusperusteena voi olla joko luvaton käyttö tai yrityssalaisuuksien paljastamisen ehkäiseminen tai molemmat yhdessä.

5.a Yhteisötilaajan viestintäverkon käyttäjien lukumäärä

Käyttäjät voivat olla esim. yhteisötilaajan henkilökuntaa tai ulkopuolisia henkilöitä, joilla on käyttöoikeus yhteisötilaajan viestintäverkkoon. Asunto-osakeyhtiöiden osalta ilmoitetaan verkkoon liitettyjen huoneistojen määrä ja muiden yhteisötilaajien osalta niiden käyttäjien määrä, jota valvonta koskee. Lukumäärä tulee ilmoittaa mahdollisimman tarkasti ennakoilmoituksen tekohetken mukaan.

5.b Yrityssalaisuuksien käsittelyyn oikeutettujen lukumäärä

Yhteisötilaajan tulee ennen tunnistamistietojen käsittelyn aloittamista rajoittaa pääsyä keskeisiin yrityssalaisuuksiin. Yrityssalaisuuksien käsittelyyn oikeutetuilla henkilöillä tarkoitetaan niitä tiettyjä tehtäviä hoitavia käyttäjiä, joilla on pääsy yrityssalaisuuksiin ja joita valvonta koskee. Lukumäärä tulee ilmoittaa mahdollisimman tarkasti ennakoilmoituksen tekohetken mukaan.

6. Nimetyt henkilöt, joiden tehtäviin tunnistetietojen käsittely kuuluu tai määrittely tehtävistä

Tunnistamistietoja voivat käsitellä vain yhteisötilaajan viestintäverkon ja viestintäpalvelun ylläpidosta ja tietoturvasta sekä turvallisuudesta huolehtivat henkilöt. Yhteisötilaajan voi vaihtoehtoisesti määrittellä ne tehtävät tai esimerkiksi toimintayksiköt, joissa tunnistamistietoja voidaan käsitellä ko. tarkoituksissa. Jos yhteisötilaaja hankkii ko. palvelun ulkopuoliselta taholta, riittävää on, että palveluntarjoajan kyseiset tehtävät tai toiminnot on määriteltä.

7. Miten huolehtimisvelvollisuus on toteutettu

Yhteisötilaajan tulee selvittää, millä tavalla se on rajoittanut pääsyä tietoverkkoon tai yrityssalaisuuksiin. Käytännössä pääsyä voi rajoittaa mm. kulunvalvonnalla ja tietohallinnollisin toimenpitein (esim. käyttäjätunnuksin, salasanoin tai muutoin käyttäjäoikeuksia hallinnoimalla).

Yhteisötilaajan tulee huolehtia siitä, että tietoturvallisuuden taso on riittävä. Yhteisötilaajan suorittamia tietoturvatöitä voi havainnollistaa esim. tietojärjestelmien ja tietoverkon käyttöä koskevilla säännöillä tai selonteolla noudatetusta tietoturvapoliitikasta.

8. Miten yhteistoimintavelvoitteen noudattaminen sekä tiedottaminen käyttäjille on toteutettu

Ennen kuin työnantaja-asemassa oleva yhteisötilaaja voi alkaa käsitellä tunnistamistietoja, on käsittelyn perusteista, tavoitteista, tarkoituksesta ja vaikutuksista neuvoteltava niiden työntekijöiden edustajien kanssa, joita asia koskee. Yhteistoimintamenettelyssä käsiteltäviin asioihin kuuluvat esim. 1) tunnistamistietojen käsittelyn tarkoitus 2) viestintäverkon käytöstä laaditut ohjeet, 3) tunnistamistietojen käsittelijät tai tehtävät, joihin käsittely liittyy, 4) automaattisen haun toimintaperiaatteet, 5) millä perusteella luvattoman käytön katsotaan aiheuttavan työnantajalle merkittävää haittaa ja vahinkoa tai millä perusteella työnantaja katsoo yrityssalaisuuden olevan keskeinen sekä 6) seikat ja perusteet, joiden perusteella automaattinen tai manuaalinen käsittely on mahdollista.

Mikäli yhteisötilaaja ei ole yhteistoimintalainsäädännön piiriin kuuluva työnantaja, on sen kuultava työntekijöitä mainituista seikoista ja tiedotettava niistä. Jos yhteisötilaaja ei ole työnantaja, on sen tiedotettava käyttäjiään tunnistamistietojen käsittelyssä noudatettavista menettelyistä ja käytännöistä.

Yhteisötilaaja voi toimittaa liitteenä esim. yhteistoimintamenettelystä laaditun pöytäkirjan, työntekijöiden kuulemisesta laaditun asiakirjan tai laatimansa tiedotteen käyttäjille. Asiakirjasta tulee ilmetä miten ja kenen kanssa asiaa on käsitelty ja mitä on päätetty.

9. Tunnistamistietojen käsittelyssä noudatettavien menettelyjen perusteet ja käytännöt

Ennakoilmoituksesta on käytävä ilmi tunnistamistietojen käsittelyssä noudatettavien menettelyjen perusteet ja käytännöt. Yhteisötilaaja voi toimittaa esim. asiakirjan, josta ilmenee automaattisessa haussa käytettävien järjestelmien kuvaukset sekä käytössä olevat hakukriteetit tai tunnistamistietojen käsittelijöille (ylläpitäjät, tietoturvasta tai turvallisuudesta vastaavat) antamansa ohjeet sekä koulutus suunnitelman (yleinen kuvaus). Asiakirjasta on käytävä ilmi, miten tunnistamistietojen käsittelyn asianmukaisuudesta on huolehdittu. Jos yhteisötilaaja hankkii tunnistamistietojen käsittelypalvelun ulkopuoliselta taholta, tulee ko. palveluntarjoajan tunnistamistietojen käsittelyssä noudatettavat perusteet ja käytännöt selvittää.

10. Viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttäjälle väärinkäytösten ehkäisemiseksi annetut kirjalliset ohjeet

Tunnistamistietojen käsittelyn aloittaminen edellyttää, että yhteisötilaaja laatii kirjallisen ohjeen, jossa se määrittelee, miten sen viestintäverkkoa ja viestintäpalveluita saa käyttää. Ohjeessa on oltava riittävän tarkka informaatio viestintäverkon käytölle asetetuista rajoituksista. Ohjeesta tulee olla selkeästi ymmärrettävissä, mikä on väärinkäyttöä. Lisäksi ohjeesta tulee ilmetä, miten tietoverkkoa, sähköpostia ja muita sähköisiä viestimiä saa käyttää ja/tai miten yrityssalaisuuksia saa käsitellä tietoverkoissa.